

PODSUMOWANIE

Prognozy oddziaływania na środowisko projektu

Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej

na lata 2023-2027

Zamawiający:

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
ul. Wspólna 30

00-930 Warszawa

Wykonawcy:

Hubert Piórkowski	Instytut Technologiczno-Przyrodniczy – Państwowy Instytut Badawczy
Marek Rycharski	Instytut Technologiczno-Przyrodniczy – Państwowy Instytut Badawczy
Jacek Walczak	Instytut Zootechniki – Państwowy Instytut Badawczy
Artur Łopatka	Instytut Uprawy i Nawożenia Gleb – Państwowy Instytut Badawczy
Katarzyna Żyłowska	Instytut Uprawy i Nawożenia Gleb – Państwowy Instytut Badawczy

Spis treści

1. Wprowadzenie	5
1.1 Podstawa prawna	5
1.2 Przedmiot strategicznej oceny oddziaływania na środowisko	5
1.3 Zakres prognozy	6
1.4 Stopień szczegółowości prognozy	9
1.5 Metody sporządzenia prognozy	9
1.6 Podstawowe obszary problemowe i pytania badawcze	10
1.7 Sposób oceny oddziaływania na środowisko	11
1.8 Materiały wykorzystane przy sporządzaniu prognozy	13
2 Wyniki strategicznej oceny oddziaływania na środowisko	13
2.1 Ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko	13
2.1.1 Powiązania z dokumentami szczebla międzynarodowego, wspólnotowego i krajowego	13
2.1.2 Diagnoza istniejącego stanu środowiska	14
2.1.3 Cele i problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia Planu Strategicznego 14	
2.1.4 Stopień, w jakim dokument ustala ramy dla realizacji przedsięwzięć i inwestycji	15
2.1.5 Przewidywane znaczące oddziaływanie na środowisko	15
2.1.5.1 Oddziaływanie na komponenty środowiska	15
2.1.5.2 Oddziaływanie na integralność i spójność sieci obszarów Natura 2000	16
2.1.5.3 Oddziaływanie skumulowane	17
2.1.6 Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji Planu Strategicznego	17
2.1.7 Zagrożenia i pola konfliktów ekologicznych	18
2.1.8 Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko	18
2.2 Opinie właściwych organów	19
2.3 Zgłoszone uwagi i wnioski	19
2.4 Wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko	23
2.5 Propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu	24
2.6 Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych	25
Załączniki	25

1. Wprowadzenie

1.1 Podstawa prawna

Podstawą prawną procesu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko *Planu strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR)* są:

- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2021 poz. 247) (*Ustawa OOS*);
- Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.

Zgodnie z art. 55 ust. 3 *Ustawy OOS*, do przyjętego dokumentu załącza się pisemne podsumowanie zawierające uzasadnienie wyboru tego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych, a także informację, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione:

- ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko;
- opinie właściwych organów, o których mowa w art. 57 i 58;
- zgłoszone uwagi i wnioski;
- wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone;
- propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu.

1.2 Przedmiot strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

Plan strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR) jest kluczowym elementem realizacji *Wspólnej Polityki Rolnej (WPR)* na poziomie krajowym. Dokument ten obejmuje zarówno instrumenty I filaru WPR, tj. płatności bezpośrednie oraz działania sektorowe w zakresie rynków rolnych, jak i II filaru, czyli wsparcie rozwoju obszarów wiejskich.

1 czerwca 2018 r. Komisja Europejska (KE) przedstawiła pakiet trzech projektów rozporządzeń ustanawiających przepisy dotyczące realizacji Wspólnej Polityki Rolnej w latach 2021–2027. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi rozpoczął prace nad opracowaniem projektu *Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 dla Polski (PS WPR)* na podstawie następujących wniosków KE:

1. *Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego przepisy dotyczące wsparcia na podstawie planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylającego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 i rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 [COM(2018)392];*
2. *Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylającego rozporządzenie (UE) nr 1306/2013 [COM(2018)393].*

Na gruncie prawa krajowego podstawą dla przygotowania *PS WPR* jest art. 14g ust. 4a *Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (Dz.U. 2021 poz. 1057), zgodnie z którym minister właściwy do spraw rozwoju wsi opracowuje m.in. dokumenty mające na celu wdrożenie wsparcia finansowanego z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji lub Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Zaproponowane w *PS WPR* kierunki interwencji stanowią zestaw działań i projektów strategicznych przyczyniających się do realizacji celów szczegółowych WPR:

1. wspieranie godziwych dochodów gospodarstw rolnych i ich odporności w całej Unii w celu zwiększenia bezpieczeństwa żywnościowego,
2. zwiększenie zorientowania na rynek i konkurencyjności, w tym większe ukierunkowanie na badania naukowe, technologię i cyfryzację,
3. poprawa pozycji rolników w łańcuchu wartości,
4. przyczynianie się do łagodzenia zmian klimatu i przystosowywania się do niej, a także do zrównoważonej produkcji energii,
5. wspieranie zrównoważonego rozwoju i wydajnego gospodarowania zasobami naturalnymi, takimi jak woda, gleba i powietrze,
6. przyczynianie się do ochrony różnorodności biologicznej, wzmacnianie usług ekosystemowych oraz ochrona siedlisk i krajobrazu,
7. przyciąganie młodych rolników i ułatwianie rozwoju działalności gospodarczej na obszarach wiejskich,
8. promowanie zatrudnienia, wzrostu, włączenia społecznego i rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich, w tym biogospodarki i zrównoważonego leśnictwa,
9. poprawa reakcji rolnictwa UE na potrzeby społeczne dotyczące żywności i zdrowia, w tym bezpiecznej, bogatej w składniki odżywcze i zrównoważonej żywności, jak też dobrostanu zwierząt,

oraz celu przekrojowego – modernizacja sektora poprzez wspieranie i dzielenie się wiedzą, innowacjami i cyfryzacją w rolnictwie i na obszarach wiejskich oraz zachęcanie do ich wykorzystywania.

1.3 Zakres prognozy

Wymogi Ustawy OOŚ

Zakres i stopień szczegółowości prognozy określają wymogi art. 51 i 52 *Ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*. Zgodnie z wymogami ww. ustawy prognoza oddziaływania na środowisko zawiera:

- informacje o zawartości, głównych celach dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
- oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy.

Nawiązując do zapisów ustawy, prognoza określa, analizuje i ocenia:

- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji dokumentu,
- stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
  - różnorodność biologiczną,
  - ludzi,
  - zwierzęta,
  - rośliny,
  - wodę,
  - powietrze,
  - powierzchnię ziemi,
  - krajobraz,
  - klimat,
  - zasoby naturalne,
  - zabytki,
  - dobra materialne,

oraz przedstawia:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Wskazania organów

Zgodnie z art. 53 *Ustawy OOS*, zakres i stopień szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko projektu *PS WPR* zostały uzgodnione z Generalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska i Głównym Inspektorem Sanitarnym. Wskazania i uwagi przedmiotowych organów zostały zebrane w Tabeli 1.

Tab. 1 Wskazania i uwagi organów właściwych do uzgodnienia zakresu prognozy: Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska i Głównego Inspektora Sanitarnego

Nazwa organu	Wskazanie/uwaga
Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska	<p>Prognoza sporządzana w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko powinna w pełni odpowiadać wymaganiom wynikającym z art. 51 ust. 2 <i>Ustawy OOS</i>, przy zachowaniu warunków, o których mowa w art. 52 ust. 1 i 2 ww. ustawy.</p> <p>Informacje zawarte w prognozie należy opracować stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosować do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu.</p> <p>Ocena prawdopodobnych skutków środowiskowych, wynikających z wdrożenia zamierzeń, powinna uwzględniać zarówno efekty negatywne, jak i korzystne.</p> <p>Nawet w przypadku realizacji działań mających na celu wspieranie pozytywnych zmian w środowisku, w pewnych przypadkach niektóre z tych działań mogą powodować zagrożenie dla środowiska przyrodniczego. Kwestie te powinny zostać uwzględnione w prognozie.</p> <p>W związku z tym, że tereny rolne skupiają istotną część krajowej bioróżnorodności, niezbędne jest, aby zaplanowane ostatecznie do wdrożenia interwencje zostały ocenione w zakresie skutków, które powodować będą dla dziko występujących gatunków i ich siedlisk, w tym będących przedmiotami ochrony obszarów Natura 2000, oraz siedlisk przyrodniczych.</p> <p>Mimo braku odniesień lokalizacyjnych <i>PS WPR</i>, należy w stopniu jak najszerszym przeanalizować i określić reakcję gatunków oraz ekosystemów na planowane do wprowadzania w skali całego kraju kategorie interwencji.</p> <p>W przypadku zdiagnozowania niekorzystnych skutków zasadne jest wprowadzenie rozwiązań minimalizujących na etapie planowania (wybór najkorzystniejszych wariantów, modyfikacje/uszczegółowienie zakresu interwencji) i/lub wdrażania (kodeksy dobrych praktyk, rekomendacje, zalecenia, które następnie znajdą odzwierciedlenie w dokumentach wykonawczych).</p> <p>Jako wyniki prac analitycznych pożądane są nie tylko propozycje minimalizowania niekorzystnych skutków dla środowiska, ale również koncepcje wzmocnienia efektów pozytywnych, co przyczyni się do zwiększenia korzyści dla środowiska płynących z realizacji Wspólnej Polityki Rolnej.</p> <p>Zgodnie z art. 51 ust. 2. pkt 1 lit. c <i>Ustawy OOS</i>, prognoza zawiera propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania. Zaproponowane metody powinny dotyczyć skutków powodowanych przez <i>PS WPR</i>, nie zaś ogólnych trendów – w odniesieniu do których nie jest możliwe wskazanie ich przyczyn – zidentyfikowanych w okresie wdrażania tego dokumentu.</p>
Główny Inspektor Sanitarny	<p>Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu <i>PS WPR</i> powinna obejmować elementy wskazane w art. 51 ust. 2 oraz art. 52 ust. 1 i 2 <i>Ustawy OOS</i>.</p> <p>Zgodnie z art. 52 ust. 1 ww. ustawy informacje zawarte w prognozie powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu.</p> <p>Z uwagi na ochronę zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, prognoza sporządzona dla projektu <i>PS WPR</i> powinna obejmować ocenę jakościową i ilościową wpływu realizacji ustaleń dokumentu na poszczególne komponenty środowiska.</p> <p>W zakresie kompetencji Głównego Inspektoratu Sanitarnego prognoza sporządzona dla projektu <i>PS WPR</i> powinna dać rzetelną ocenę oddziaływania na stan zdrowia ludzi, w szczególności w aspekcie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – narażenia na hałas, wibracje i zanieczyszczenia powietrza, – zagrożeń dla ujęć i źródeł wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z uwzględnieniem obszarów stref ochronnych tych ujęć, – zagrożeń dla wód podziemnych, w szczególności Głównych Zbiorników Wód Podziemnych zlokalizowanych na terenie kraju (należy uwzględnić nakazy, zakazy i ograniczenia związane z ochroną zasobów wody), – narażenia na odory,

- zachowania dopuszczalnych poziomów hałasu na terenach chronionych akustycznie, zwłaszcza na terenach zabudowy mieszkaniowej/siedlisk ludzkich, zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży (jednostki oświatowe) oraz terenach rekreacyjno-wypoczynkowych,
- zapewnienia odpowiednich standardów jakości powietrza atmosferycznego.

Prognoza powinna odnosić się do pełnej wersji projektowanego dokumentu i obejmować wszystkie potencjalnie planowane działania mogące znacząco oddziaływać na środowisko (zdrowie ludzi) zarówno w fazie realizacji, jak i eksploatacji.

Stosownie do brzmienia art. 3 ust. 2 *Ustawy OOS*, należy podkreślić że ilekroć w ustawie jest mowa o oddziaływaniu na środowisko, rozumie się przez to również oddziaływanie na zdrowie ludzi.

Wymogi Zamawiającego

Zakres prognozy oddziaływania na środowisko *PS WPR* musi odpowiadać wymogom *Ustawy OOS*, w szczególności działu IV rozdziału 2 i 3. Diagnoza sytuacji w obszarze ochrony środowiska została wykonana na podstawie zweryfikowanej i uzupełnionej Diagnozy w poszczególnych obszarach *PS WPR*, stanowiącej załącznik ww. dokumentu. W prognozie zostaną uwzględnione potencjalne zmiany stanu środowiska w dwóch wariantach: w przypadku realizacji dokumentu oraz zaniechania tej realizacji.

1.4 Stopień szczegółowości prognozy

Analiza znaczącego oddziaływania na środowisko uwzględniła podejście, w którym najważniejsza jest ocena skutków realizacji celów analizowanego dokumentu. Wymienione ujęcie ma zastosowanie w ocenie dokumentów wyznaczających ramy i kierunki rozwoju różnych procesów, niedefiniujących konkretnych przedsięwzięć lokalizacyjnie, czasowo, technologicznie. Takim dokumentem jest *PS WPR*, który charakteryzuje się wysokim poziomem ogólności i dużą rozpiętością tematyczną. W związku z powyższym, w prognozie została zawarta analiza wpływu każdej z interwencji zaproponowanych w dokumencie na poszczególne komponenty środowiska.

Ocena została przeprowadzona w dwóch wariantach – w przypadku realizacji zapisów dokumentu, czyli wdrożenia poszczególnych interwencji, oraz w sytuacji zaniechania tej realizacji. W ocenie wykorzystano sformalizowane podejście pozwalające na odniesienie się do intensywności, charakteru, typu oraz czasu oddziaływania zaproponowanych interwencji na poszczególne komponenty środowiska.

1.5 Metody sporządzenia prognozy

Przy sporządzaniu prognozy oddziaływania na środowisko *PS WPR* miały zastosowanie następujące metody:

- metoda macierzy – polegająca na stworzeniu tabeli (macierzy), w której cele i kierunki dokumentu, jak również poszczególne interwencje zostały zestawione z ocenianymi komponentami (w tym przypadku komponentami środowiska oraz dokumentami strategicznymi i programowymi), w celu dokonania odpowiednio oceny wpływu lub oceny zgodności;
- metody analiz przestrzennych – zastosowane w celu pozyskania, przetworzenia i modelowania danych przestrzennych dla uzyskania z nich użytecznych informacji, bardzo istotnych dla przygotowania prognozy;

- metody prezentacji kartograficznej – zastosowane do charakterystyki stanu środowiska w ujęciu przestrzennym;
- metoda opisowa – zastosowana do sprecyzowania wyników identyfikacji i oceny oddziaływania przeprowadzonej innymi metodami;
- metoda analizy porównawczej – stosowana do charakterystyki zjawisk i procesów w odniesieniu do poszczególnych komponentów środowiska na etapie diagnozy stanu, jak i w odniesieniu do opisu wpływu poszczególnych interwencji; wykorzystywana w przypadku analizy danych pozyskiwanych w kilku terminach, pozwalająca na interpretację zmian, trendów.

1.6 Podstawowe obszary problemowe i pytania badawcze

Podstawowe obszary problemowe

Podstawowe obszary problemowe, które zostały poddane ocenie to obszary zidentyfikowane w ramach diagnozy w poszczególnych obszarach *PS WPR*. Głównym celem opracowania diagnozy było dostarczenie aktualnych i wiarygodnych informacji na temat stanu środowiska (również w wymiarze terytorialnym), które będą stanowiły podstawę do interwencji Państwa w tym obszarze.

Wśród obszarów problemowych można wyodrębnić:

- zasoby wodne,
- zasoby glebowe,
- ochrona różnorodności biologicznej, krajobrazu oraz wzmacnianie usług ekosystemowych,
- powietrze,
- przeciwdziałanie skutkom zmian klimatu – działania mitygacyjne i adaptacyjne.

Wyżej wymienione obszary problemowe znalazły odzwierciedlenie w zdefiniowanych w *PS WPR* kierunkach interwencji. Kierunki te obejmują wszystkie obszary tematyczne polityki ochrony środowiska i stanowią elementy działań i projektów strategicznych przyczyniających się do realizacji celów szczegółowych *PS WPR*.

Pytania badawcze

W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zostały przeprowadzone analizy, których celem było uzyskanie odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

- Czy proponowane w *PS WPR* cele, kierunki interwencji, działania, zadania i projekty strategiczne są spójne z dokumentami strategicznymi krajowymi oraz międzynarodowymi odnoszącymi się bezpośrednio do ochrony środowiska, ochrony przyrody i zdrowia ludzi?
- Czy proponowane w *PS WPR*, kierunki interwencji, działania i zadania są adekwatne do potrzeb wskazanych ww. dokumencie?
- Czy ujęta w *PS WPR* diagnoza stanu odpowiada rzeczywistości i czy występuje spójność pomiędzy diagnozą i celami?
- Czy i w jaki sposób proponowane w *PS WPR* rozwiązania nawzajem się wspomagają i czy występuje między nimi zgodność?
- Czy i w jaki sposób zaproponowane w *PS WPR* rozwiązania przyczynią się do zmniejszenia presji na środowisko przyrodnicze?
- Czy i w jaki sposób proponowane w *PS WPR* rozwiązania wpłyną na jakość życia i zdrowie ludzi?
- Czy i w jaki sposób proponowane w *PS WPR* rozwiązania przyczynią się do efektywnego wykorzystania zasobów naturalnych?

- Czy i w jaki sposób proponowane w *PS WPR* rozwiązania wpłyną na ochronę zasobów flory i fauny, stan siedlisk przyrodniczych, zachowanie bądź odtworzenie usług ekosystemowych?
- Czy i w jaki sposób proponowane w *PS WPR* rozwiązania wpłyną na poprawę stanu powietrza i ochrony klimatu?
- Czy i w jaki sposób proponowane w *PS WPR* rozwiązania wpłyną na stan (ilościowy i jakościowy) zasobów wodnych kraju, warunki korzystania z wód i zaspokojenie potrzeb wodnych oraz zabezpieczenie przeciwpowodziowe?
- Czy i w jaki sposób proponowane w *PS WPR* rozwiązania przyczynią się do ochrony powierzchni ziemi?
- Czy i w jaki sposób proponowane w *PS WPR* rozwiązania przyczynią się do ochrony krajobrazu?
- Czy i w jaki sposób proponowane w *PS WPR* rozwiązania przyczynią się do ochrony zasobów morza?
- Czy i w jaki sposób proponowane w *PS WPR* rozwiązania przyczynią się do zachowania dziedzictwa kulturowego?
- Czy i w jaki sposób proponowane w *PS WPR* rozwiązania przyczynią się do podniesienia świadomości ekologicznej?
- Czy istnieje możliwość zastosowania rozwiązań zapobiegających, ograniczających lub kompensujących zidentyfikowane negatywne oddziaływania na środowisko? Jeżeli tak, to jakiego rodzaju?

1.7 Sposób oceny oddziaływania na środowisko

Ocena oddziaływania na komponenty środowiska

W prognozie został przeanalizowany możliwy wpływ celów szczegółowych i kierunków interwencji ujętych w *PS WPR* (oraz ewentualnie w miarę możliwości wybranych działań i zadań) na poszczególne komponenty środowiska. Została przedstawiona identyfikacja potencjalnych skutków realizacji zapisów *PS WPR* na środowisko, jak również informacja czy realizacja proponowanych rozwiązań będzie sprzyjać ochronie środowiska i zrównoważonemu rozwojowi. W analizie oddziaływania zostały wykorzystane informacje i wnioski wynikające z rozdziałów dotyczących charakterystyki stanu środowiska i problemów środowiskowych.

Zgodnie z wymogami *Ustawy OOS* ocenie zostały poddane następujące komponenty środowiska: różnorodność biologiczna, ludzie, zwierzęta, rośliny, woda, powietrze, powierzchnia ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne.

Kierując się zapisami *Ustawy OOS*, oddziaływanie na środowisko zostało podzielone na bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe, odwracalne i nieodwracalne, oraz pozytywne i negatywne.

Ze względu na intensywność wśród oddziaływań wyodrębniono:

- duże, czyli skutkujące trwałymi zmianami struktury i funkcjonowania zasobów,
- średnie, czyli wpływające w sposób zauważalny na strukturę lub funkcjonowanie zasobów, ale które nie prowadzą do trwałych zmian,
- małe, czyli oddziaływania nieznaczne (na progu wykrywalności) i nie prowadzące do żadnych trwałych zmian w strukturze ani funkcjonowaniu zasobów.

Ze względu na charakter oddziaływania są dzielone na:

- negatywne — powodują niekorzystną zmianę w odniesieniu do stanu wyjściowego lub wprowadzają nowy niepożądany czynnik,

- pozytywne — powodują poprawę w stosunku do stanu wyjściowego lub wprowadzają nowy pożądaný czynnik,

Ze względu na typ wśród oddziaływań są wyodrębniane:

- bezpośrednie, czyli wynikające z bezpośredniej interakcji między planowanym działaniem a zasobem,
- pośrednie, czyli wynikające z pośredniej interakcji między planowanym działaniem a zasobem,
- wtórne, czyli efekt późniejszych interakcji bezpośrednich lub pośrednich z zasobem,
- skumulowane, czyli występujące w połączeniu z innymi oddziaływaniami, dotyczącymi tych samych zasobów.

Ze względu na czas trwania oddziaływania są dzielone na:

- chwilowe, czyli krótkotrwałe, nieregularne i sporadyczne,
- stałe, czyli powodujące trwałe zmiany w zasobach, na które oddziałują bądź utrzymują się przez dłuższy czas, również po zakończeniu danego działania,
- krótkoterminowe, czyli trwające przez krótki czas i ustające po zakończeniu danego działania bądź na skutek wykorzystania środków łagodzących lub prac rekultywacyjnych lub też naturalnego powrotu do stanu wyjściowego,
- średnioterminowe, czyli nie trwające ani krótko ani długo i ustające po zakończeniu danego działania bądź na skutek wykorzystania środków łagodzących lub prac rekultywacyjnych lub też naturalnego powrotu do stanu wyjściowego,
- długoterminowe, czyli utrzymujące się przez długi czas i ustające po zakończeniu danego działania bądź na skutek wykorzystania środków łagodzących lub prac rekultywacyjnych lub też naturalnego powrotu do stanu wyjściowego.

Ze względu na stopień odwracalności oddziaływania dzielimy na:

- odwracalne, które przestają być odczuwalne natychmiast lub po niewielkim czasie po zakończeniu danego działania,
- nieodwracalne, które są odczuwalne po zakończeniu danego działania i utrzymują się przez dłuższy czas po nim.

Wyniki oceny oddziaływania każdej z interwencji *PS WPR* na poszczególne komponenty zostały zamieszczone w syntetycznej tabeli, w której intensywność i charakter oddziaływania zostały oznaczone za pomocą barw, a typ i czas oddziaływania – za pomocą skrótów literowych.

Ocena oddziaływania na integralność i spójność sieci obszarów Natura 2000

W prognozie zostało przeanalizowane możliwe oddziaływanie celów szczegółowych i kierunków interwencji na integralność i spójność sieci obszarów Natura 2000. Przedmiotowa ocena nawiązuje do oceny oddziaływania celów i kierunków interwencji ujętych w *PS WPR* na poszczególne grupy komponentów środowiska. Zgodnie z Ustawą OOS, pod pojęciem znaczącego negatywnego oddziaływania na obszar Natura 2000 rozumie się oddziaływanie na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności działania mogące:

- pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000,
- wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000,
- pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Ponadto, w analizie uwzględniono zapisy i potrzeby w zakresie poszczególnych działań służących zachowaniu i odtworzeniu siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk Natura 2000

oraz zielonej infrastruktury według szeroko pojętych kategorii ekosystemów sformułowane w *Priorytetowych ramach działań (PAF) dla sieci Natura 2000 w Polsce w latach 2021-2027*. Uwzględniono również sformułowane w Dyrektywie siedliskowej cele ukierunkowane na zachowanie lub odtworzenie we właściwym stanie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków dzikiej fauny i flory ważnych dla Wspólnoty przy jednoczesnym uwzględnieniu wymogów gospodarczych, społecznych i kulturowych oraz cech regionalnych i lokalnych.

Ocena oddziaływania skumulowanego

Oddziaływanie skumulowane występuje z połączenia kilku oddziaływań (pozytywnych lub negatywnych) dotyczących tych samych zasobów i/lub przedmiotów oddziaływania. Ponieważ środowisko stanowi system, którego elementy pozostają w zależności od siebie i wzajemnie się warunkują, oddziaływanie na środowisko należy rozpatrywać nie tylko w kontekście poszczególnych jego komponentów, ale także w kontekście całości środowiska, biorąc pod uwagę sumę oddziaływujących na nie jednocześnie czynników. W przypadku *PS WPR* zawierającego interwencje zróżnicowane ze względu na zakres przestrzenny i merytoryczny, przedmiot, okres oddziaływania, rodzaj beneficjentów itp., zagadnienie efektu skumulowanego ma charakter wieloaspektowy (np. może dotyczyć powierzchni jak również liczby komponentów).

1.8 Materiały wykorzystane przy sporządzeniu prognozy

Do opracowania prognozy zostały wykorzystane następujące źródła danych:

- akty prawne dotyczące środowiska, w tym procedury przeprowadzania postępowania ws. strategicznych ocen oddziaływania na środowisko, opublikowane w Internetowym Systemie Aktów Prawnych (<http://prawo.sejm.gov.pl>),
- dokumenty strategiczne i programowe (międzynarodowe, krajowe i regionalne) istotne z punktu widzenia dokumentu, opublikowane na stronach internetowych instytucji międzynarodowych, Unii Europejskiej, stronach administracji rządowej,
- raporty, opracowania, publikacje i ekspertyzy branżowe dotyczące środowiska przyrodniczego, ochrony i monitoringu środowiska, zagadnień demograficznych, dziedzictwa kulturowego i historycznego oraz analiz przestrzennych,
- dane przestrzenne GIS udostępnione w formie wektorowej i rastrowej oraz w formie serwisów WMS (Web Map Service) i WFS (Web Feature Service),
- dane pomiarowe i statystyczne dotyczące środowiska – udostępnione m.in. przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (w tym w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska), Generalną Dyрекcję ochrony Środowiska i przez Główny Urząd Statystyczny (w tym w ramach Banku Danych Lokalnych GUS),
- portale tematyczne i geoportale mapowe zawierające informacje o środowisku, w tym interaktywne mapy.

2 Wyniki strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

2.1 Ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko

2.1.1 Powiązania z dokumentami szczebla międzynarodowego, wspólnotowego i krajowego

W prognozie zostały zawarte informacje dotyczące międzynarodowych i krajowych dokumentów strategicznych i programowych, istotnych z punktu widzenia *PS WPR*, oraz informacje dotyczące celów ochrony środowiska w nich zapisanych, a także sposobów, w jakich te cele i problemy środowiska zostały uwzględnione w *Planie Strategicznym*.

Na podstawie analizy obowiązujących dokumentów strategicznych i programowych różnej rangi został dokonany wybór dokumentów ustanawiających cele środowiskowe istotne z punktu widzenia *PS WPR*. Na potrzeby przeprowadzenia oceny z ww. dokumentów zostały wyodrębnione cele, które następnie zostały zestawione z celami i kierunkami interwencji *PS WPR*.

Plan Strategiczny realizuje założenia w zakresie ochrony środowiska i klimatu formułowane m.in. w dokumentach kierunkowych: *Europejskim Zielonym Ładzie*, *Strategii „Od pola do stołu”*, *Strategii na rzecz różnorodności biologicznej 2030*. Wszystkie zaplanowane interwencje nawiązują do ww. dokumentów w zakresie celów, wymogów lub założeń.

2.1.2 Diagnoza istniejącego stanu środowiska

Głównym celem opracowania diagnozy było dostarczenie aktualnych i wiarygodnych informacji na temat stanu środowiska (również w wymiarze terytorialnym), które będą stanowiły podstawę i zakres interwencji Państwa ujętych w *PS WPR*. Diagnoza istniejącego stanu środowiska składa się z części odpowiadających poszczególnym komponentom środowiska wymienionym w *Ustawie OOŚ*. Tym samym, charakterystyka komponentów środowiska obejmowała: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta (hodowlane), rośliny (uprawne), wody, powietrze, powierzchnię ziemi (w tym gleby), krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne.

Zawarte w materiale będącym przedmiotem strategicznej oceny, syntetyczne informacje odnoszące się do diagnozy stanu środowiska, w tym jego poszczególnych komponentów zostały trafnie i wyczerpująco ujęte. Tym samym prawidłowo zostały zaadresowane również potrzeby i sposoby działania ukierunkowane na ich zaspokojenie.

2.1.3 Cele i problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia Planu Strategicznego

Cele ochrony środowiska

Ustawa OOŚ definiuje cele ochrony środowiska jako cele ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu. W związku z powyższym zostały przeanalizowane cele ochrony środowiska zawarte w dokumentach strategicznych i programowych różnej rangi istotnych dla *PS WPR*. Na tej podstawie zostały sformułowane syntetyczne cele ochrony środowiska:

- zachowanie dobrego stanu różnorodności biologicznej i georóżnorodności,
- gospodarowanie zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju,
- przeciwdziałanie zmianom klimatu i klęskom żywiołowym, poprawa jakości powietrza, ochrona przed hałasem oraz ochrona zasobów wodnych i glebowych przed degradacją,
- poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego oraz przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu,
- rozwój technologii przyjaznych środowisku.

Problemy ochrony środowiska

Problemy ochrony środowiska to problemy istotne z punktu widzenia realizacji ocenianego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Zaliczono do nich:

- zagrożenia różnorodności biologicznej,
- degradację środowiska wodnego,
- degradację środowiska glebowego,
- degradację powierzchni ziemi i krajobrazu,
- zanieczyszczenie powietrza,
- zmiany klimatu i klęski żywiołowe.

Cele ochrony środowiska i problemy ochrony środowiska zostały uwzględnione podczas opracowania *PS WPR* na różnych jego etapach. Były brane pod uwagę podczas formułowania diagnozy stanu środowiska. Znajdują odzwierciedlenie w sformułowaniach zarówno celów szczegółowych, jak i celu przekrojowego. Obecne były także na etapie analizy SWOT i przy identyfikacji potrzeb polskiego rolnictwa. W efekcie tego procesu, poszczególne interwencje w sposób czytelny i jednoznaczny korespondują z syntetycznymi celami i problemami ochrony środowiska.

2.1.4 Stopień, w jakim dokument ustala ramy dla realizacji przedsięwzięć i inwestycji

Ramy dla realizacji przedsięwzięć i inwestycji *PS WPR* wynikają z analiz SWOT oraz zdefiniowanych na ich podstawie potrzeb. Kluczowe znaczenie mają także zapisy znajdujące się w *Europejskim Zielonym Ładzie, Strategii „Od pola do stołu”*, jak również zalecenia Komisji Europejskiej. Niezwykle istotnym elementem jest określenie ryzyka związanego z realizacją potencjalnych działań.

Zaproponowany w *PS WPR* system zawiera wymogi obowiązkowe (wymogi SMR i normy DKR) oraz dodatkowe zachęty do stosowania praktyk rolniczych korzystnych dla środowiska i klimatu. Drugim elementem systemu są dobrowolne dla rolników roczne zobowiązania na rzecz klimatu, środowiska i dobrostanu zwierząt (ekoschematy). Trzeci element stanowią prośrodowiskowe zobowiązania wieloletnie. Niezbędnym uzupełnieniem systemu są interwencje o charakterze inwestycyjnym, współpracy i transferu wiedzy, cyfryzacji oraz sektorowe.

Przedstawione podejście pozwala na włączenie sektora rolnego w problematykę środowiskowo-klimatyczną w większym zakresie niż miało to miejsce w poprzednich okresach programowania Wspólnej Polityki Rolnej.

Propozycja *PS WPR* zawiera także opis zarządzania i koordynacji, w którym wskazano instytucje zarządzające, agencje płatnicze, jednostki certyfikujące. Określono także zadania i kompetencje jednostek pośredniczących oraz wdrażających, jak również przedstawiono system monitorowania i sprawozdawczości oraz kontroli i kar.

Analizowany dokument zawiera stosunkowo precyzyjne i kompleksowo ujęte ramy dla realizacji przedsięwzięć i inwestycji.

2.1.5 Przewidywane znaczące oddziaływanie na środowisko

2.1.5.1 Oddziaływanie na komponenty środowiska

PS WPR jest dokumentem, którego realizacja ma za zadanie pozytywnie wpłynąć na środowisko w różnych aspektach wynikających z założeń *Europejskiego Zielonego Ładu*. Cele szczegółowe, interwencje, poszczególne działania, dotacje i rodzaje inwestycji w nim ujęte, w zdecydowanej

większości mają charakter jednoznacznie prośrodowiskowy, a ich realizacja ma kluczowe znaczenie dla zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich.

Zaproponowany i ujęty w system zestaw działań ma szansę przyczynić się do zahamowania lub odwrócenia procesów i zjawisk oddziałujących negatywnie na stan środowiska. Będzie miał także pozytywny wpływ na przeciwdziałanie degradacji i ochronę obszarów znajdujących się obecnie w dobrym stanie, w tym obszarów cennych przyrodniczo.

Priorytety *PS WPR* zawarte w deklaracji strategicznej dobrze odzwierciedlają ideę dokumentu oraz współczesne wyzwania dla społeczności i środowiska przyrodniczego obszarów wiejskich i korespondują wprost z zaplanowanymi interwencjami.

Analiza dokumentu wykazała przewagę interwencji korzystnie wpływających na poszczególne komponenty środowiska, duży udział instrumentów neutralnych dla komponentów środowiskowych i jedynie niewielki udział propozycji o wpływie negatywnym bądź warunkowo negatywnym.

Wskazano na istotną rolę wdrażania wszystkich zaplanowanych instrumentów w kontekście poprawy stanu środowiska na obszarach wiejskich. Ze względu na uwarunkowania wdrażania ekoschematów (krótkoterminowe, roczne zobowiązania) spodziewany efekt oddziaływania będzie krótkotrwały lub nieznaczny.

Wiele interwencji, mimo korzystnego lub bardzo korzystnego potencjalnego wpływu, ze względu na niewielki zaplanowany areał wdrożenia będzie cechować efekt identyfikowany lokalnie lub regionalnie.

Należy podkreślić, że dla osób związanych z rolnictwem każdy instrument w formie płatności finansowych jest bardzo ważny, stwarza większe możliwości rozwoju oraz poprawy poziomu i jakości życia ludności wiejskiej.

2.1.5.2 Oddziaływanie na integralność i spójność sieci obszarów Natura 2000

Na podstawie analizy możliwych oddziaływań celów szczegółowych i kierunków interwencji *PS WPR*, nie zidentyfikowano znaczących negatywnych oddziaływań na integralność i spójność sieci obszarów Natura 2000 oraz cele i ustanowione przedmioty ochrony w tych obszarach.

Zaproponowany system interwencji pośrednio, jak i bezpośrednio wpływa pozytywnie na obszary Natura 2000. Bezpośredni wpływ na obszary Natura 2000 jest realizowany poprzez zaplanowane interwencje do wdrażania, które będą wspierać zarówno cele, przedmiot ochrony, jak i integralność sieci ostoi. Pośredni wpływ na ww. obszary przejawia się interwencjami oddziałującymi na warunki wodne, glebowe, jakość powietrza, czy też warunki mikroklimatyczne w całym kraju.

Wymaga podkreślenia, że na etapie tworzenia *Planu Strategicznego* nie jest znana dokładna lokalizacja zaproponowanych interwencji, ani szczegółowe rozwiązania technologiczne, organizacyjne, finansowe czy inwestycyjne. W przypadku przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (interwencje o charakterze inwestycyjnym), o możliwości i warunkach ich realizacji będą decydować wyniki postępowań w sprawie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, a sposoby minimalizacji szkodliwego wpływu na środowisko dopiero zostaną zaproponowane w raportach oddziaływania na środowisko i ujęte w decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach. Ponadto obowiązkowym wymogiem jest zgodność planowanego działania (np. inwestycji, zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych) z planami ochrony lub planami zadań ochronnych na obszarach Natura 2000, ustanowionymi przez ministra właściwego do spraw środowiska lub Regionalnych Dyrektorów Ochrony Środowiska. Na obszarach, które nie posiadają planów ochrony lub planów zadań ochronnych, planowanie i wdrażanie powinno być poprzedzone rzetelnym rozpoznaniem

uwarunkowań środowiskowych, prowadzącym do identyfikacji istotnych problemów i obszarów konfliktowych, a decyzja o lokalizacji przedsięwzięcia powinna wynikać z wielokryterialnej oceny wariantów.

2.1.5.3 Oddziaływanie skumulowane

Liczne interwencje *PS WPR* oddziałują na wiele komponentów, co pozwala na uzyskanie skumulowanych pozytywnych efektów. Jednocześnie nieliczne są interwencje, których wpływ dotyczy małej liczby komponentów.

Spośród zaplanowanych w *PS WPR* interwencji, kilkanaście zostało wskazanych jako te, które oddziałują na największą liczbę (9-11) komponentów środowiska. Tym samym w ich przypadku można oczekiwać największego efektu skumulowanego. Dla kilku interwencji pozytywny efekt skumulowany będzie najmniejszy – oddziaływanie obejmie jedynie trzy lub cztery komponenty.

Jedynie nieliczne zaplanowane interwencje mogą wykazywać negatywne oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska. Ponieważ dotyczą one najczęściej pojedynczych komponentów, nie można wskazywać skumulowanego efektu. W większości są to interwencje związane ze wsparciem produkcji.

2.1.6 Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji Planu Strategicznego

Analiza oddziaływania poszczególnych interwencji *PS WPR* na komponenty środowiska wskazuje, że brak wdrożenia zaproponowanych w dokumencie instrumentów będzie skutkowało pogorszeniem stanu środowiska w skali lokalnej, w regionach, jak i na obszarze kraju, co wiąże się zarówno z rodzajem interwencji, jak i z zaplanowanym arealem wdrażania.

W przypadku braku realizacji *PS WPR* co najmniej część interwencji o bardzo pozytywnym oddziaływaniu na poszczególne komponenty nie zostanie zrealizowana. Zaniechanie ich wdrażania przyczyni się do degradacji danego komponentu. Ponadto, możliwe, że nie nastąpi realizacja postanowień i zobowiązań wynikających z międzynarodowych zobowiązań Polski (np. z *Konwencji o różnorodności biologicznej, Dyrektywy Siedliskowej*).

Prawdopodobne jest, że nie dojdzie do wsparcia ochrony zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych, rozwoju zielonej infrastruktury oraz prowadzenia działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie ochrony środowiska i efektywnego wykorzystania jego zasobów, czy też wsparcia realizacji przedsięwzięć bezpośrednio związanych z zachowaniem i odtworzeniem różnorodności biologicznej, ochrony gleb, wód, klimatu, jak również substancji materialnej warunkującej zachowanie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego obszarów wiejskich.

Brak realizacji interwencji *PS WPR* będzie miał negatywny wpływ na sytuację ekonomiczną i społeczną ludności wiejskiej, co wyrazi się przede wszystkim zmniejszeniem dochodów rodzin utrzymujących się głównie z rolnictwa oraz pogorszeniem się sytuacji społecznej mieszkańców terenów wiejskich.

Zaniechanie realizacji działań zapisanych w *PS WPR* będzie miało niekorzystny wpływ na klimat – część działań powodująca negatywny wpływ na klimat będzie te negatywne działania potęgować, a część działań obecnie o neutralnym wpływie może zmienić swój kierunek oddziaływania na negatywny. Należy podkreślić, że zmiany zachodzące w klimacie nie są zmianami zachodzącymi z dnia na dzień ani z roku na rok. Tak więc celowa jest stałość realizacji interwencji *PS WPR* i kontynuowanie pewnych działań z poprzedniej Wspólnej Polityki Rolnej, jak i realizacja nowych w kontekście łagodzenia i

ograniczania zmian klimatu w skali odpowiadającej coraz większym wyzwaniom związanym z globalnymi problemami cywilizacyjnymi XXI wieku.

2.1.7 Zagrożenia i pola konfliktów ekologicznych

Mimo szerokiego pakietu zaplanowanych interwencji wskazano niewiele potencjalnych sytuacji tworzących konflikty bądź zagrożenia ekologiczne, przy czym będą mieć one raczej charakter lokalny, a tym samym możliwy do skutecznej neutralizacji. Nie wykazano zagrożeń i konfliktów ekologicznych o charakterze systemowym i zasięgu regionalnym, krajowym, transgranicznym lub globalnym. Przytoczone niżej przykłady ilustrują zasadność rozważenia korekty w zakresie wymogów, odpowiedniej kalibracji procedur i zakresu kontroli lub monitoringu jak również przygotowanie działań informacyjno-edukacyjnych pozwalających na zminimalizowanie bądź całkowitą eliminację sytuacji konfliktowych.

W ramach analizy zapisów *PS WPR* zidentyfikowano następujące zagrożenia i pola potencjalnych konfliktów ekologicznych:

- Retencjonowanie wody na TUZ *versus* Utrzymanie produkcji rolnej.
- Ekstensyfikacja użytkowania związana z zachowaniem półnaturalnych siedlisk przyrodniczych *versus* Utrzymanie produkcji rolnej.
- Pozostawianie w krajobrazie obszarów wiejskich obszarów nieprodukcyjnych *versus* Utrzymanie produkcji rolnej.
- Wprowadzanie zadrzewień, zalesianie gruntów porolnych *versus* Zachowanie cennych przyrodniczo ekosystemów półnaturalnych.
- Działania ukierunkowane na ochronę populacji owadów zapylających *versus* Stosowanie środków ochrony roślin w regionach intensywnego rolnictwa.
- Wsparcie sektora pszczelarskiego *versus* Wprowadzanie miododajnych gatunków obcych geograficznie.
- Wsparcie sektora pszczelarskiego *versus* Wypieranie dziko żyjących gatunków owadów zapylających.
- Wdrożenie i upowszechnienie bardziej przyjaznych środowisku metod uprawy *versus* utrzymanie produkcji rolnej.
- Wsparcie do produkcji bydła *versus* Ochrona klimatu.
- Scalanie i zagospodarowanie poscaleniowe gruntów *versus* Wspieranie zróżnicowanej struktury krajobrazu.
- Inwestycje w infrastrukturę na obszarach wiejskich *versus* Niekorzystne oddziaływanie inwestycji na środowisko przyrodnicze.
- Instalacje OZE *versus* Obszary cenne przyrodniczo.

2.1.8 Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko

W związku z tym, że w wyniku wdrożenia niektórych interwencji *PS WPR* będą realizowane przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko, w prognozie zaproponowano rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą ich negatywnych oddziaływań. Zaproponowane rozwiązania są ukierunkowane na poszczególne rodzaje przedsięwzięć, do których należą: oczyszczalnie ścieków, instalacje związane z OZE (np. elektrownie

wodne, biogazownie), instalacje i systemy zrównoważonego gospodarowania wodą (np. do retencjonowania wody na gruncie rolnym), budynki służące produkcji roślinnej i zwierzęcej, w tym w zakresie przechowywania nawozów naturalnych, powtórnego obiegu wody, inwestycje ukierunkowane na retencjonowanie wody.

2.2 Opinie właściwych organów

Zgodnie z art. 54 ust. 1 *Ustawy OOS* organ opracowujący projekt dokumentu, o którym mowa w art. 46 lub 47, poddaje projekt, wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, opiniowaniu przez właściwe organy, o których mowa w art. 57 i 58. Minister RiRW w dniu 5 listopada 2021 r. przekazał trzecią wersję projektu *PS WPR* wraz z prognozą oddziaływania na środowisko do zaopiniowania przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Głównego Inspektora Sanitarnego z prośbą o wydanie opinii w terminie 21 dni. Główny Inspektor Sanitarny w piśmie z 25 listopada 2021 r. nie wniósł uwag do opiniowanych dokumentów. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska swoje stanowisko przekazał w piśmie z 20 grudnia 2021 r. Zestawienie uwag i opinii Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, wraz z informacją o sposobie odniesienia się do nich, zawiera Załącznik 1.

2.3 Zgłoszone uwagi i wnioski

Zgodnie z art. 54 ust. 2 *Ustawy OOS* organ opracowujący projekt dokumentu zapewnia możliwość udziału społeczeństwa w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko.

W trakcie konsultacji publicznych, pod ocenę interesariuszy działających na rzecz sektora rolno-spożywczego i obszarów wiejskich zostały poddane trzy kolejne wersje projektu *PS WPR*.

Konsultacje publiczne *PS WPR* zostały przeprowadzone w okresie 18 grudnia 2020 r. – 25 listopada 2021 r., w trzech etapach:

- I etap od 18 grudnia 2020 r. do 1 lipca 2021 r. dla projektu *PS WPR* w wersji 1.0,
- II etap od 30 lipca 2021 r. do 14 września 2021 r. dla projektu *PS WPR* w wersji 2.0,
- III etap od 4 listopada 2021 r. do 25 listopada 2021 r. dla projektu *PS WPR* w wersji 3.0 w ramach konsultacji prognozy oceny oddziaływania na środowisko.

Konsultacje odbywały się w stanie pandemii wywołanej rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2. Z uwagi na panujące obostrzenia sanitarne, możliwości przeprowadzenia konsultacji społecznych w tradycyjny sposób, np. poprzez organizację spotkań stacjonarnych, zostały istotnie ograniczone, a okresowo nie mogły być realizowane. W związku z tym, na potrzeby przeprowadzenia konsultacji została stworzona strona internetowa na portalu gov.pl. Na stronie została opublikowana pierwsza wersja projektu *Planu* wraz z załącznikami oraz została udostępniona webankieta, za pośrednictwem której zainteresowane strony mogły zgłaszać uwagi i komentarze do dokumentu. Uzupełnieniem tej formy konsultacji były organizowane w formule zdalnej spotkania z różnymi grupami interesariuszy. Uwagi i wnioski można było składać również za pośrednictwem poczty tradycyjnej i elektronicznej oraz ePUAP.

Konsultacje społeczne projektu *PS WPR* w wersji 1.0

Pierwszy projekt *PS WPR* obejmował opis strategiczny, ustalenie priorytetów potrzeb, opis interwencji dla I oraz II filaru oraz opis interwencji sektorowych. Ze względu na brak rozstrzygnięć na poziomie UE w zakresie pakietu legislacyjnego WPR po 2020 r., a także ze względu na fakt, że ostateczne rozstrzygnięcia, co do wieloletniego budżetu UE zostały przyjęte w połowie grudnia 2020

r., dokument nie zawierał w części dotyczącej opisu interwencji jednostkowych stawek pomocy, budżetu oraz wskaźników monitorowania produktu i rezultatu.

W ramach I etapu konsultacji najwięcej propozycji zmian *Planu* dotyczyło finansowania podejścia Leader (ponad 30% wszystkich uwag zgłoszonych poprzez webankietę), ekoschematów (10%), zmian w poszczególnych interwencjach, diagnozach i priorytetyzacji potrzeb oraz organizacji prac nad projektem.

Konsultacje społeczne projektu *PS WPR* w wersji 2.0

W dn. 26 czerwca 2021 r. Rada UE przyjęła kompromis w zakresie pakietu legislacyjnego WPR po 2020 r. Umożliwiło to dokończenie prac i uzupełnienie projektu drugiej wersji *PS WPR* o część strategiczną (w tym wskaźniki monitorowania), budżet, określenie jednostkowych stawek pomocy w ramach poszczególnych interwencji. Dodatkowo, zostały doprecyzowane kryteria dostępu i wyboru. Został rozszerzony zakres zadań planowanych do realizacji przez samorzady województw w ramach Krajowej Sieci WPR (KSOW+). W projekcie uwzględniono także szereg uwag zgłoszonych w pierwszym etapie konsultacji.

W ramach II etapu konsultacji najwięcej propozycji zmian w projekcie *Planu* dotyczyło **ekoschematów, interwencji w formie płatności bezpośrednich** – wsparcie dochodów związanych z wielkością produkcji **interwencji w sektorze pszczelarskim, interwencji na rzecz ochrony cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000, interwencji na rzecz scaleń gruntów** wraz z zagospodarowaniem poscaleniowym, konieczności zapewnienia **wsparcia infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich, interwencji LEADER, interwencji na rzecz systemów jakości** oraz wsparcia ich uczestników.

Konsultacje społeczne projektu *PS WPR* w wersji 3.0 oraz prognozy oddziaływania na środowisko

Trzecia wersja projektu *PS WPR* została uzupełniona o uwagi zgłoszone w trakcie II etapu konsultacji przez ewaluatora oceny ex-ante Planu. Projekt uwzględniał również częściowo uwagi zgłoszone przez KE.

Na etapie konsultacji Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko najwięcej uwag do trzeciej wersji projektu *PS WPR* zgłosiły LGD (31,5%) oraz organizacje pozarządowe, w tym organizacje ekologiczne (29,0%). Szereg uwag do zaproponowanych rozwiązań zgłosiła strona samorządowa. W szczególności dotyczyły one instrumentów wsparcia adresowanych dla rozwoju obszarów wiejskich, w tym sposobu ich wdrażania, a także interwencji LEADER.

Uwagi do prognozy oddziaływania na środowisko zgłosiły organizacje pozarządowe (71,2%), jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej (24,0%) oraz organizacje ekologiczne (1,9%).

Uwagi zgłoszone do prognozy można rozpatrywać pod kątem tematycznym, czyli konkretnego działania, jak również samego charakteru zgłoszonych treści. Oba podejście są wzajemnie komplementarne i pozwalają na pełną ocenę zgłaszanych propozycji uzupełnień.

Zaczynając od charakteru zgłaszanych uwag, wyszczególnić należy następujące ich aspekty:

- uzupełnienia formalne,
- sugestie zmiany zaproponowanej oceny oddziaływania na środowisko,
- potrzeby umieszczenia dodatkowych analiz przyczynowo-skutkowych i rozwiązań systemowych,
- potrzeby szczególnego podkreślenia znaczenia oddziaływań,
- zasadność i wysokość udzielanego wsparcia,

- prezentacja autorskiego, alternatywnego rozwiązania opartego o subiektywne przesłanki światopoglądowe.

Szereg uwag formalnych zawierało sugestie korekty użytych w Prognozie definicji, czy zapisu cytowanych aktów prawnych, nazw własnych i podobnych nieścisłości. Wszystkie ze zgłoszonych w tym zakresie uwag zostały uwzględnione w tekście Prognozy. W większości przypadków uwzględniono również sugerowane podwyższenie oceny oddziaływania na środowisko dla kilku działań *PS WPR*. Podwyższenie takie miało znaczenie bardziej dla społecznego odbioru oddziaływania, generalnie jego potencjału, niż faktycznego wymiaru ilościowego. Tak jest choćby w przypadku porównania produkcji ekologicznej realizowanej w niewielkiej skali z ograniczonymi działaniami w zakresie mitygacji oddziaływań produkcji, obejmującej przeważającą liczbę gospodarstw. W kilku przypadkach sugerowano dokonanie dogłębnej analizy wymienionych w Prognozie zjawisk. Chodziło przy tym o dość ograniczone i specyficzne kwestie, choćby w obrębie jakiegoś gatunku, siedliska, czy zjawiska z obszaru bioróżnorodności. Prognoza nie ma możliwości technicznych i czasowych, aby podejmować zupełnie nowe prace o charakterze marginalnym. Bazując na dostępnych wynikach badań i monitoringu, uwagi takie odrzucono, co nie znaczy, że ich tematyka nie będzie podejmowana w przyszłych działaniach innych jednostek wyspecjalizowanych w monitorowaniu i poprawie bioróżnorodności. Z przeciwnej strony skali znajdowały się uwagi o konieczności wprowadzenia zintegrowanych, całościowych rozwiązań systemowych w ocenie oddziaływań środowiskowych. Z pewnością taki model jest dla środowiska optymalny, jednak wykracza on poza zakres i możliwości formowania prognozy, mając raczej kierunek instytucjonalno-administracyjnych rozwiązań strukturalnych. Zgłaszające uwagi organizacje pozarządowe często sugerowały konieczność nadania szczególnego znaczenia opisywanym procesom i zjawiskom w oderwaniu od całości problematyki poruszanej przez Prognozę. W kilku przypadkach identyczne, nawet tekstowo propozycje były zgłaszane równocześnie przez 2-3 organizacje, np. dotyczące znaczenia dziko żyjących błonkówek i rzekomego zagrożenia dla nich ze strony pszczoł hodowlanych. Formalnie taki typ uwag był powiązany z następnym ich rodzajem, tj. prezentacją autorskiego, alternatywnego rozwiązania opartego o subiektywne przesłanki światopoglądowe. Te dość jednowymiarowe i radykalne uwagi wręcz wykluczały całe obszary rolnictwa z ram *PS WPR*, w oderwaniu choćby od bezpieczeństwa żywnościowego albo roli i znaczenia obszarów wiejskich, stąd także i one nie zostały uwzględnione w ostatecznej wersji Prognozy. W końcu należy wspomnieć o zgłaszanych kwestiach zwiększenia finansowania dla poszczególnych działań. Postulaty te, także oderwane od szerszego kontekstu *PS WPR*, w każdym przypadku były traktowane indywidualnie i merytorycznie. Przykładowo, dla ochrony ras zachowawczych podwyższono wsparcie, a dla pasów kwietnych, jako całkowicie nowego i stąd niepewnego zakresu wsparcia, utrzymano kwoty na skalkulowanym wcześniej poziomie.

Jeśli idzie o tematyczny zakres uwag, to był on podejmowany jedynie przez organizacje pozarządowe. Kierowane uwagi miały wyłącznie krytyczny charakter. W zakresie tym można wyróżnić następujące zagadnienia:

- produkcja zwierzęca,
- bioróżnorodność,
- produkcja integrowana,
- ochrona gruntów rolnych, urbanizacja,
- rolnictwo ekologiczne,
- zasoby wodne, susza, TUZ,
- biobezpieczeństwo, zdrowie.

Najczęściej i w różnych kontekstach w uwagach były poruszane zagadnienia związane z produkcją zwierzęcą. Dominował w nich pogląd o wyjątkowej szkodliwości dla środowiska, szczególnie towarowej produkcji zwierzęcej, niechęć do wsparcia nawet prośrodowiskowych działań *PS WPR* w tym obszarze, nie wspominając już o poprawie dobrostanu. Szczątkową pulę stanowiły wnioski dotyczące stosowania w chowie zwierząt antybiotyków, jako zagrożenia dla stanu zdrowia społeczeństwa. Z formalnego punktu widzenia był to ten typ uwag, który przedstawiał raczej światopogląd i idee autora, mało powiązane z rzeczywistością gospodarczą. Niemniej, część z tych uwag została uwzględniona w Prognozie.

Niewątpliwie pozytywny wydźwięk miały uwagi nt. bioróżnorodności. Obejmowały one szerokie spektrum od TUZ, zadrzewień śródpolnych, przez ugorowanie, systemy rolno-leśne, po rolnictwo ekologiczne i rośliny miododajne. Głównym kierunkiem wnioskowanych zmian z tego zakresu było zwiększenie zasięgu tych działań, głównie poprzez wzrost kwot wsparcia. W uzależnieniu od przedmiotu, część tych uwag została uwzględniona w tekście Prognozy. Część krytycznych uwag dotyczyła produkcji integrowanej, która – w przekonaniach autorów uwag – jest działaniem niewystarczającym. W skrajności swych poglądów organizacje akceptowały jedynie rolnictwo ekologiczne, przeciwstawiając temu rodzajowi produkcję towarową, jednocześnie odmawiając efektywności działania i racji bytu produkcji integrowanej. Jako skrajne i radykalne, wnioski te nie zostały uwzględnione. W ujęciu niektórych uwag, rolnictwo ekologiczne powinno być pozbawione funkcji produkcyjnych, podejmując jedynie zadania w obszarze bioróżnorodności. Całkowicie pomijano tu kwestie zaspokojenia potrzeb konsumentów i obecności produktów rolnictwa ekologicznego w ogólnie dostępnej sprzedaży.

Kilka uwag w postaci postulatów podejmowało kwestie ochrony gruntów rolnych przed urbanizacją i odrolnieniem. Temat ten uwzględniono w opisowej części Prognozy. Niemniej ważkim problemem poruszonym w uwagach były zasoby wodne dla rolnictwa, oddziaływanie suszy i magazynowanie wody. Tematyka ta, ponownie wyrażana w formie deklaratywnej, ograniczała się do wzmocnienia oceny zawartej w Prognozie. Bardzo wąskie ujęcie, ograniczające się do roli oczek wodnych i pomijające rolę choćby uproszczonej uprawy, albo zagrożeń wynikających z wykorzystania wód podziemnych do nawodnień, doskonale ilustruje odbiór społeczny problemów zaistniałych obecnie w rolnictwie. Uznano jednak, że tematyka ta jest już w wystarczającym stopniu obecna w Prognozie.

Najmniej ze zgłoszonych uwag dotyczyło biobezpieczeństwa w produkcji żywności pochodzenia zwierzęcego. Błędnie zarzucały one winę za rozprzestrzenianie się ASF i ptasiej grypy towarowym gospodarstwu chowu zwierząt, kompletnie pomijając rzeczywisty stan rzeczy. Stąd nie znalazły one odzwierciedlenia w Prognozie. Jedynie dwie ze wszystkich uwag koncentrowały się na antybiotykoodporności i jakości żywności. Ze względu na zbyt ogólny zakres i brak konkretnych wskazań, nie zostały one uwzględnione w treści Prognozy, gdzie pozostawiono, istniejący już w niej wcześniej, opis tej problematyki.

Podsumowując omówienie zgłoszonych uwag, należy stwierdzić zdecydowane rozróżnienie między tymi zgłaszanymi przez instytucje, a przesłanymi przez organizacje pozarządowe. Pierwsze, merytoryczne i konkretne, prawie w całości zostały uwzględnione w Prognozie. Drugie, nastęrczały dużo problemów z możliwością ich uwzględnienia, głównie z racji zbyt ogólnego i deklaratywnego charakteru. Niemniej, z zadowoleniem należy odnotować rosnące zainteresowanie społeczne, nie tylko samymi strategiami, ale również opiniowaniem o ich oddziaływaniu na środowisko.

Uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko, wraz z odniesieniem się do nich, zawiera Załącznik 3.

Przed zatwierdzeniem przez Radę Ministrów Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu *PS WPR* (wersja 3.0) została zaktualizowana o zgłoszone w ramach konsultacji postulaty.

Zmiany w *PS WPR* wynikające z uwag zgłaszanych w konsultacjach

Zgłoszone w trzyetapowym procesie konsultacji uwagi i propozycje zmian były w trakcie opracowywania *Planu* wnikliwie analizowane, m.in. uwzględniając kształt przepisów UE i krajowych, jak i możliwości budżetu *Planu*. W prowadzonym stałym dialogu z interesariuszami sektora rolno-spożywczego i obszarów wiejskich wypracowano szereg rozwiązań, które w średnim i długim okresie, przyczynią się do dalszej modernizacji i rozwoju polskiego rolnictwa i polskiej wsi. Uwagi i wnioski zgłoszone do *Planu Strategicznego*, wraz z odniesieniem się do nich, zawiera Załącznik 2.

W efekcie konsultacji społecznych projektu *PS WPR* wprowadzono szereg zmian, które mają bezpośrednie oddziaływanie na:

- **dochodowość rolnictwa** – zmiany w zakresie np. płatności redystrybucyjnej, płatności do bydła i płatności do krów, wsparcia inwestycyjnego na rzecz OZE i poprawy efektywności energetycznej gospodarstw rolnych;
- **środowisko i klimat** – doprecyzowanie wymagań lub zakresu części interwencji, wprowadzenie nowych interwencji, zmiany w zakresie ekoschematów;
- **zobowiązania środowiskowe, klimatyczne i inne zobowiązania w dziedzinie zarządzania** – zmiany w zakresie projektowanych interwencji rolno-środowiskowo-klimatycznych, przebudowa rozdziału dotyczącego zielonej architektury WPR, w tym dokonanie uzupełnień w zakresie odniesień do *Strategii „Od pola do stołu”* i *Strategii na rzecz bioróżnorodności 2030*;
- **konkurencyjność i modernizacja gospodarstw rolnych** – zmiany w zakresie: wsparcia na rzecz inwestycji w gospodarstwach rolnych, wsparcia premiowego dla młodych rolników, wsparcia na rzecz tworzenia grup i organizacji producentów, poprawy dobrostanu zwierząt, preferencji w działaniach inwestycyjnych i premiowych dla producentów/przetwórców produktów rolnictwa ekologicznego/systemów jakości żywności;
- **wsparcie sektorowe** w zakresie pszczelarstwa;
- **wsparcie rozwoju obszarów wiejskich** w zakresie infrastruktury.

2.4 Wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko

Ocena ryzyka wystąpienia znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko – obligatoryjny element analiz przeprowadzanych w ramach procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, ujęty w *Ustawie OOS* – wynika z Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym (sporządzonej w Espoo w dniu 25 lutego 1991 r.) oraz *Dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie ocen wpływu niektórych planów i programów na środowisko*. W związku z powyższym, w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko *PS WPR* przeprowadzono analizę w zakresie zasadności przeprowadzenia transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 stanowi strategię rozwoju, o której mowa w *Ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2021 poz. 1057)*. Charakteryzuje się ogólnością zapisów i nie zawiera informacji, na podstawie których możliwe byłoby określenie lokalizacji, charakteru i skali oddziaływań. W związku z tym brak jest przesłanek pozwalających w ramach prognozy oddziaływania na środowisko zidentyfikować i oszacować ryzyko wystąpienia znaczących transgranicznych oddziaływań na środowisko

spowodowanych przez zapisy *PS WPR*. Ponadto, z założenia wdrażanie *PS WPR* będzie miało pozytywny wpływ na środowisko. Jest to kolejna przesłanka przemawiająca za tym, że nie ma potrzeby przeprowadzenia postępowania ws. transgranicznego oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko *PS WPR*.

W związku z powyższym, nie stwierdzono konieczności przeprowadzenia postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko, pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2.5 Propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu

Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt. 1 *Ustawy OOS*, prognoza oddziaływania na środowisko powinna zawierać propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania. Zgodnie z art. 55 ust. 3 ww. ustawy, załączane do przyjętego dokumentu podsumowanie powinno zawierać informację, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione propozycje jw.

Zasady monitorowania realizacji *Planu Strategicznego* są określone w odpowiednich rozporządzeniach Parlamentu Europejskiego i Rady UE (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiające przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013; Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2116 z dnia 2 grudnia 2021 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 1306/2013).

Wdrażanie planów strategicznych WPR w państwach członkowskich UE oraz postępy w osiąganiu ujętych w nich celów końcowych będą monitorowane na podstawie wskaźników produktu i wskaźników rezultatu odnoszących się do konkretnych celów szczegółowych.

Państwa członkowskie będą przedstawiać roczne sprawozdanie z realizacji celów w ramach wdrażania planu strategicznego WPR w poprzednim roku budżetowym. Roczne sprawozdania z realizacji celów mają zawierać najważniejsze informacje jakościowe i ilościowe dotyczące wdrażania planu strategicznego WPR w odniesieniu do danych finansowych oraz wskaźników produktu i rezultatu.

Komisja co dwa lata będzie dokonywać oceny realizacji celów na podstawie informacji zawartych w sprawozdaniach rocznych. Jeśli zgłoszona wartość przynajmniej jednego wskaźnika rezultatu będzie niższa o ponad 35% od planowanej wartości odpowiedniego celu pośredniego dla roku budżetowego 2024 i o 25% dla roku budżetowego 2026, będzie wymagane uzasadnienie tej rozbieżności. W następstwie oceny uzasadnienia Komisja może zwrócić się do państwa członkowskiego o przedłożenie planu działania, opisującego przewidziane działania naprawcze i ich planowane ramy czasowe.

W 2026 r. Komisja dokona przeglądu informacji przedstawionych w sprawozdaniach z realizacji celów za rok budżetowy 2025. W przypadku gdy wartość przynajmniej jednego wskaźnika rezultatu będzie niższa o ponad 35% od planowanej wartości odpowiedniego celu pośredniego dla roku budżetowego 2025, KE może zwrócić się do państwa członkowskiego o podjęcie działań naprawczych.

W związku z przyjęciem na poziomie UE restrykcyjnego systemu monitorowania procesu realizacji planów strategicznych WPR w krajach członkowskich, w prognozie oddziaływania na środowisko nie

przedstawiono propozycji dotyczących metod przeprowadzania dodatkowego monitoringu skutków realizacji postanowień krajowego *Planu Strategicznego*.

2.6 Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych

Znaczna liczba i zakres interwencji zaproponowanych w *PS WPR* powoduje, że potencjalne oddziaływanie na obszary wiejskie oraz ich otoczenie zarówno w okresie programowania, jak i w dłuższym terminie jest duże. Wyraża się to także planowanym arealem objętym działaniami oraz powszechnie wykorzystywanym w dokumencie efektem synergii. Wieloaspektowe ujęcie zarówno bieżących, jak i antycypowanych problemów występujących na obszarach wiejskich sprawia, że opracowanie jest spójne i odpowiada kompleksowo na wyzwania formułowane zarówno w celach szczegółowych Wspólnej Polityki Rolnej, jak również priorytetach *Europejskiego Zielonego Ładu* i *Strategii „Od pola do stołu”*. Oczywiście należy także podkreślić, że niezwykle trafnie zidentyfikowane potrzeby wymagają daleko większego zaangażowania środków jak również uwzględnienia istotnie większego areалу, szczególnie w przypadku interwencji ukierunkowanych *stricte* na ochronę bioróżnorodności, siedlisk przyrodniczych występujących w krajobrazie rolniczym, a także ochronę gleb organicznych.

Analiza zapisów dokumentu połączona z analizą formułowanych bądź planowanych instrumentów wsparcia (np. *Krajowy Plan Odbudowy*) wykazała, że nie ma obecnie alternatywnych instrumentów finansowych umożliwiających wdrożenie działań tak mocno ukierunkowanych na rozwój obszarów wiejskich, zachowanie ich walorów przyrodniczych i kulturowych oraz poprawę warunków życia ludności wiejskiej. Kluczowym walorem *Planu Strategicznego* jest kompleksowość ujęcia problemów i dostosowanie do nich rozwiązań, przy założeniu pewnej elastyczności niezbędnej na etapie wdrażania, a więc szczegółowego formułowania rodzaju inwestycji, czy też zasięgu przestrzennego interwencji.

Brak fazy wdrożenia *PS WPR*, przy założeniu konieczności rozwiązania zidentyfikowanych problemów o charakterze cywilizacyjnym, społecznym, czy środowiskowym prowadziłby do odroczenia w czasie realizacji działań, ich rozproszenia lub też ograniczenia, co utrudniłoby lub całkowicie uniemożliwiło osiągnięcie efektu synergii jak również, przede wszystkim – zakładanych celów. Tym samym, głównie ze względu na szeroki zakres interwencji przedstawionych w projekcie brak jest podstaw teoretycznych do proponowania rozwiązań alternatywnych. Podczas przygotowywania prognozy nie stwierdzono również istotnych trudności ograniczających jej wykonanie, które wiązałyby się niedostatkami techniki i współczesnej wiedzy.

Załączniki

Załącznik 1. Opinie i uwagi Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska do *Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027* oraz prognozy oceny oddziaływania na środowisko (wraz z odniesieniem się do nich).

Załącznik 2. Uwagi i wnioski zgłoszone do *Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027* (wraz z odniesieniem się do nich).

Załącznik 3. Uwagi i wnioski zgłoszone do prognozy oddziaływania na środowisko projektu *Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027* (wraz z odniesieniem się do nich).